

We Lwowie, dnia 11. listopada 1913.

Aleg 89

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o potrzebie zmiany niektórych postanowień w uchwałach sejmowych, przyzwalających na zaciągnięcie pożyczek na rozmaite cele gospodarcze kraju a to dla ułatwienia sfinansowania tych pożyczek.

Wysoki Sejmie!

Podczas sesji sejmowej w lutym 1912 r. uchwalił Wysoki Sejm szereg pożyczek na rozmaite cele gospodarcze kraju.

Pożyczek tych, jak nie mniej niektórych dawniej przez Wysoki Sejm uchwalonych, nie można było dotychczas zrealizować z powodu ciągle trwającego zastoju na targu pieniężnym i bardzo znacznej depresji walorów publicznych.

Pożyczki te są następujące:

A. Pożyczki bez ograniczenia wysokości oprocentowania.

a) Emisyjne.

1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku 1912
w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 14. lutego 1912
w efektywnej wysokości 5,873.815 K

b) W obligacjach komunalnych Banku krajowego.

2. Na rozszerzenie koszar żandarmeryi we Lwowie, uchwała z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	487.000 K
3. Na rozszerzenie szkoły lasowej we Lwowie, uchwała z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	250.000 „
4. Na szkołę rolniczą w Bestwinie, uchwała z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	160.000 „
5. Na szkołę koszykarską we Lwowie, uchwała z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	100.000 „
6. Na szkołę i stację ceramiczną we Lwowie, uchwała z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	320.000 „
7. Na szkołę tkacką w Krośnie, uchwała z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	70.000 „
8. Na szkołę stolarską w Kalwarii, uchwała z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	57.000 „
9. Na rekonstrukcję szpitala św. Łazarza w Krakowie, uchwała z 29. października 1908 i z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	920.222 „
10. Na budowę pawilonów kulparkowskich, uchwała z 18-go lutego 1910 i z 14. lutego 1912, w efektywnej wysokości	416.000 „
11. Na wodociąg i elektrykę w zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie, uchwała z 14. lutego 1912 bez bliższego określenia, według potrzeby jednak do efektywnej wysokości	363.000 „

B. Pożyczki z oznaczoną wysokością oprocentowania.

a) Emisyjne.

12. Na budowę szkół w gminach wiejskich w drodze stopniowej emisji 4% lub 4 ¹ / ₂ % zapisów długu krajowego, uchwała z 9. lutego 1912, do nominalnej wysokości	10,000.000 „
13. Na budowę szkół w gminach miejskich w drodze stopniowej emisji 4% lub 4 ¹ / ₂ % zapisów długu krajowego, uchwała z 9. lutego 1912, do nominalnej wysokości	5,000.000 „

b) W obligacjach komunalnych Banku krajowego.

14. Na powiększenie funduszu przemysłowego, uchwała z 9. lutego 1912, w 4 ¹ / ₂ % obligacjach z 51. letnią amortyzacją do nominalnej wysokości	7,000.000 „
a do zrealizowania w partyach a to w roku 1912, 4,000.000 K w gotówce, w latach zaś 1913, 1914 i 1915 po 1,000.000 K.	

15. Na budowę 3. piętra gmachu sejmowego i zaprowadzenia kaloryferów, uchwała z 14. lutego 1912, w $4\frac{1}{2}\%$ obligacjach z 51 letnim okresem amortyzacyjnym w takiej wysokości obligów, by uzyskać gotówkę	400.000 K
16. Na budowę tanich domów dla urzędników Wydziału krajowego, uchwała z 14. lutego 1912, w $4\frac{1}{2}\%$ obligacjach z 51 letnią amortyzacją w takiej wysokości, by uzyskać gotówkę	200.000 „
17. Na budowę zakładu poprawczego w Przedzielnicy, uchwała z 12. października 1909, w $4\frac{1}{2}\%$ obligacjach z 51 letnią amortyzacją w takiej wysokości, by uzyskać gotówkę .	1,500.000 „
18. Na budowę zakładu obłąkanych w Kobierzynie pozostała z uchwalonej dnia 12. października 1909 roku pożyczki 7,000.000 K niezrealizowana dotychczas reszta . . .	3,000.000 „
która w myśl powyższej uchwały ma być w gotówce uzyskaną z emisji $4\frac{1}{2}\%$ obligacji Banku krajowego z 51 letnią amortyzacją.	
19. Na budowę dojazdu do zakładu obłąkanych w Kobierzynie, uchwała z 16. listopada 1910, w efektywnej wysokości	68.000 „
do uzyskania na tych samych warunkach jak poprzednia pożyczka.	
20. Na pokrycie 40% datku kraju na regulację rzek kanałowych, reszta z przyzwolonej uchwałą z 12. marca 1907, pożyczki 3,000.000 K	100.000 „

Odnoszące się do tych pożyczek uchwały Wysokiego Sejmu uzyskały Najwyższą sankcyę z wyjątkiem jedynie uchwały z 14. lutego 1912 o pożyczce 363.000 K na wodociągi i elektrykę w zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie, sprawa wyjednania tej sankcyi jest w toku.

W myśl tych uchwał jedynie pożyczki na budowę szkół tj. 10,000.000 K i 5,000.000 K, tudzież pożyczka 7 000.000 K na powiększenie funduszu przemysłowego mają być zaciągnięte do nominalnej wysokości podanych cyfer, wszystkie inne wyżej wymienione pożyczki mają być zaciągnięte w takiej wysokości, ażeby z nich uzyskać podane w wykazie kwoty w gotówce.

Niemożność uzyskania gotowych pieniędzy z tych pożyczek miała przede wszystkim ten skutek, że przeważną część uchwalonych przez Wysoki Sejm inwestycyi trzeba było odroczyć na czas nieoznaczony z wielką szkodą dla gospodarstwa krajowego.

Nierównie więcej dotkliwie dał się odczuć brak tych specjalnych fundusów dla skarbu krajowego wobec konieczności przeprowadzenia niektórych inwestycyi bez jakiegokolwiek zwłoki lub bez wyczekiwania sposobności do zrealizowania odnośnych pożyczek.

Rozpoczęte na podstawie dawniejszych uchwał sejmowych roboty i budowle, jak budowa zakładu obłąkanych w Kobierzynie, zakładu poprawczego w Przedzielnicy, pawilonów i wodociągów w zakładzie obłąkanych w Kulparkowie, oraz rekonstrukcyja szpitala św. Łazarza w Krakowie, jak również zakontraktowane już przez c. k. Radę szkolną krajową a przez przedsiębiorców rozpoczęte i w pe

wnej części nawet już wykonane budowle szkolne musiały być bez warunkowo dalej prowadzone lub wykonane.

O zastanowieniu tych robót bez nieobliczonych wprost strat i bez narażenia się na procesy z dostawcami z powodu poczynionych zamówień nie mogło być mowy.

Również okazała się nieodzowna potrzeba wykonania budowli przez Wysocki Sejm na sesji w r. 1912 uchwalonych, a mianowicie budowa 3 piętra w gmachu sejmowym oraz konieczność wypłacenia reszty należności za dawniej już wykonane budowle szkół wiejskich i miejskich.

Na pokrycie kosztów tych budowli czy to w dalszym ciągu prowadzonych, czy to w tym czasie rozpoczętych i zakończonych zmuszony był Wydział krajowy w braku płynnych kredytów, na te cele wotowanych, udzielać zaliczek z funduszu krajowego na poczet odnośnych pożyczek.

Dotychczas wypłacono następujące zaliczki:

a) na rekonstrukcję szpitala św. Łazarza w Krakowie	191.543 K
b) na pawilony w Kulparkowie	416.000 „
c) na wodociągi i elektrykę w Kulparkowie	10.000 „
d) na budowę szkół	1,439.724 „
e) na budowę 3 piętra w gmachu sejmowym	400.000 „
f) na zakupno gruntów dla budowy tanich mieszkań dla urzędników Wydziału krajowego	200.000 „
g) na zakład poprawczy w Przedzielnicy	464.222 „
h) na zakład obłąkanych w Kobierzynie	1,253.131 „
Razem	<u>4,374.120 K</u>

Doliczywszy do tego pokryte z funduszu krajowego przekroczenia kredytów, a to:

i) na pawilony w Kulparkowie	42.000 „
k) na budowę 3 piętra i kaloryferów w gmachu sejmowym	<u>292.730 „</u>
wyniesie wysokość dotychczasowych zaliczek	4,708 850 K

Zaliczki te w tak znacznej wysokości wypłacone zaciężyły na finansowej gospodarce kraju z tem większą siłą, że fundusz krajowy ma obecnie do pokrycia zaległe znaczne zobowiązania pieniężne i że wskutek klęsk elementarnych i ekonomicznych dochody jego nie wpływają w spodziewanej wysokości a nawet nieraz brakuje pokrycia dla zwyczajnych bieżących potrzeb administracji krajowej. Obecnie tedy zachodzi nagle potrzeba zrefundowania wydanych na wyliczone wyżej budowle sum dla zasilenia kasy krajowej na bieżące wydatki administracji, oraz uzyskanie funduszków na dalsze prowadzenie niezbędnych robót budowlanych i na spłatę zobowiązań funduszu krajowego, jak niepokryty jeszcze niedobór budżetowy z r. 1912 i dług funduszu przemysłowego w Banku kraj. 4,000.000 K. który ze szkodą interesów Banku krajowego i ogółu immobilizuje tak znaczną gotówkę.

Przewidując tę trudną sytuację, w jakiej się fundusz krajowy obecnie znajduje i chcąc jej zapobiedz, czynił Wydział krajowy od dłuższego czasu starania o zdobycie potrzebnych środków pieniężnych w drodze pożyczek, starania te jednak dotychczas nie odnosiły skutku.

Dopiero obecnie otwierają się widoki uzyskania funduszków za granicą przynajmniej na częściowe pokrycie najniezbędniejszych potrzeb, to też Wydział

krajowy postanowił korzystać ze sposobnej chwili i wdrożyć rokowania celem doprowadzenia rzeczy do skutku. Wydział krajowy ma nadzieję, że tą drogą da się przeprowadzić sfinansowanie zapotrzebowania przez Wysoki Sejm w formie wykazanych pożyczek uchwalonego.

Przeszkodą jednak w przeprowadzeniu sfinansowania tylu rozmaitych pożyczek są postanowienia Wysokiego Sejmu, wskazujące przy poszczególnych pożyczkach rodzaj ich typu, więc niektóre własnej emisji, inne w obligacjach komunalnych Banku krajowego, oraz oznaczenie przy niektórych pożyczkach wysokości oprocentowania i okresu amortyzacyjnego.

Ta różnorodność typu pożyczek i ograniczenia co do ich oprocentowania nie pozwalają Wydziałowi krajowemu objąć jednym planem finansowym wszystkich pożyczek albo choćby części ale całego zapotrzebowania.

Ta jednolitość zaś planu w sfinansowaniu pożyczek jest konieczną tak ze względu na to, że obecnie zaciągnięcie niemal wszystkich pożyczek jest aktualne, odroczenie zrealizowania pewnych pożyczek już jest niemożliwe, jak i ze względu na formalną stronę przeprowadzenia sprawy.

Sfinansowania bowiem pożyczek może w obecnej sytuacji podjąć się tylko jedna z instytucji finansowych i to najprawdopodobniej zagranicznych, taka instytucja zaś może objąć obligacje odnośnego długu tylko jednolitego typu, jednakoowo oprocentowanych i z jednolitym okresem umorzenia a nadto i płatnych w obcej walucie względnie w złocie.

Jakikolwiek zresztą będzie w danym razie sposób sfinansowania uchwalonego przez Wysoki Sejm zapotrzebowania, Wydział krajowy musi w układach mieć pozostawioną swobodę tak oznaczenia typu pożyczki jak i wysokości jej oprocentowania, jak wreszcie i okresu amortyzacji, zdarzyć się bowiem może, że dla przeprowadzenia sprawy do skutku trzeba będzie zgodzić się na wyższe niż $4\frac{1}{2}\%$ oprocentowanie.

W tym celu należy uchylić zawarte w odnośnych uchwałach sejmowych postanowienia, ograniczające tę konieczną w obecnym czasie przesilenia finansowego swobodę działania Wydziału krajowego.

Wydział krajowy sądzi, że skoro Wysoki Sejm uchwalił cały szereg pożyczek bez ograniczenia wysokości oprocentowania i okresu umorzenia, przyznając tem samem Wydziałowi krajowemu prawo stanowienia o ich wysokości według własnego uznania, to również przyzna to prawo ustalenia stopy procentowej i co do innych pożyczek zwłaszcza wobec konieczności, jaką obecna sytuacja wytworzyła.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Utrzymując zasadniczo w mocy swe uchwały z dnia 25. października 1908, z dnia 12. października 1909, z dnia 18. lutego 1910, z dnia 16. listopada 1910 i z dnia 14. lutego 1912 w przedmiocie przyzwolenia na zaciągnięcie pożyczek na rozmaite cele gospodarcze kraju a w szczególności:

1. Pożyczki na zakład poprawczy w Przedzielnicy w efektywnej wysokości 1,500.000 K

2. Resztującej pożyczki na zakład obłąkanych w Kobierzynie w efektywnej wysokości	3,000 000 K
3. Pożyczki na budowę dojazdu do zakładu w Kobierzynie w efektywnej wysokości	68.000 „
4. Pożyczki na pokrycie niedoboru funduszu kraj. w r. 1912 w efektywnej wysokości	5,873.815 „
5. Pożyczki na rozszerzenie koszar żandarmeryi we Lwowie w efektywnej wysokości	487.000 „
6. Pożyczki na rozszerzenie szkoły lasowej we Lwowie	250.000 „
7. „ „ szkołę rolniczą w Bestwinie	160.000 „
8. „ „ „ koszykarską we Lwowie	100.000 „
9. „ „ „ ceramiczną we Lwowie	320.000 „
10. „ „ „ tkacką w Krośnie	70.000 „
11. „ „ „ stolarską w Kalwaryi	57.000 „
12. „ „ rekonstrukcyę szpitala św. Łazarza w Krakowie	920.222 „
13. Pożyczki na budowę pawilonów w Kulparkowie	416.000 „
14. „ „ wodociąg i elektrykę w Kulparkowie	363.000 „
15. „ „ budowę 3 piętra w gmachu sejmowym	400.000 „
16. „ „ „ tanich domów dla urzędników Wydziału krajowego	200.000 „

Sejm zmienia zawarte w tych uchwałach przy poszczególnych pożyczkach postanowienia, odnoszące się do wysokości oprocentowania, okresu amortyzacji i typu odnośnych pożyczek w ten sposób, że oznaczenia wysokości oprocentowania, okresu amortyzacji i rodzaju czyli formy względnie typu tych pożyczek oraz ich waluty pozostawia uznaniu Wydziału krajowego.

Na tej podstawie wolno będzie Wydziałowi krajowemu czy to dla uzyskania pokrycia dla całego wyżej wykazanego zapotrzebowania, czy to części tego zapotrzebowania zaciągać pożyczki w typie, jaki za dogodny i odpowiedni uzna, a więc albo w obligacjach własnej emisji, albo w obligacjach Banku krajowego, w bonach kasowych albo wreszcie pożyczki gotówkowe, a to tak w walucie koronowej jak i w odpowiadającej jej walucie zagranicznej a zarazem wolno będzie Wydziałowi krajowemu zaciągać te pożyczki za oprocentowaniem, jakie za odpowiednie uzna, oraz ustanowić według swego uznania okres amortyzacji, a wreszcie przyjąć zobowiązanie, że obligacje i kupony tych pożyczek płatne będą w złocie.

II. Utrzymując zasadniczo w mocy swe uchwały z dnia 9. lutego 1912 w przedmiocie przyzwolenia na zaciągnięcie pożyczki:

1. Na budowę szkół wiejskich w nominalnej wysokości	10,000.000 K
2. „ „ „ miejskich „ „ „	5,000.000 „
3. „ powiększenie kraj. funduszu przemysłowego	7,000.000 „

jak nie mniej utrzymując w mocy zastrzeżenia co do ograniczenia tych pożyczek do wskazanej nominalnej wysokości i co do częściowego, w uchwałach tych ustalonego korzystania z rzeczonych pożyczek, Sejm zmienia postanowienia zawarte w tych uchwałach, które się odnoszą do wysokości oprocentowania, okresu amortyzacji i typu odnośnych pożyczek w ten sposób, że oznaczenie wysokości opro-

centowania, okresu amortyzacji i rodzaju czyli formy względnie typu tych pożyczek oraz ich waluty pozostawia uznaniu Wydziału krajowego.

Na tej podstawie wolno będzie Wydziałowi krajowemu, nie przekraczając granic wskazanej nominalnej wysokości oraz ustalonego stopniowego korzystania z tych pożyczek, zaciągać je w sposobie wskazanym we wniosku I. a częściowe sfinansowanie tychże pożyczek na aktualne już zapotrzebowanie połączyć z przeprowadzeniem sfinansowania pożyczek we wniosku I. wymienionych.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:

Adam Gołuchowski, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Władysław Jahl, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

